

Rassenproef biologische zomertarwe 2017: zonder neerslag naar een goed (bak)resultaat

Brecht Vandenbroucke, Lieven Delanote en Karel Dewaele

Voor het telen van biologische bakwaardige tarwe wordt er vaak gekozen voor zomertarwe in plaats van wintertarwe. In 2017 beheerste de droogte het groeiseizoen. De opbrengst was vrij goed en kwalitatief. De resultaten van de verschillende rassen leunden dicht bij elkaar aan.

Samengevat

Deze teelt van zomertarwe in 2017 ging in ideale omstandigheden van start. De ziektedruk was zeer laag. Ondanks de voortdurende droogte tot de oogst werd een behoorlijke opbrengst behaald van gemiddeld 6,1 ton/ha met een gemiddeld eiwitgehalte van 11,2%. De eiwitgehalten van de verschillende rassen lagen vrij dicht bij elkaar en waren gerelateerd aan de opbrengst. De waardes voor bakkwaliteit (Zeleny en valgetal van Hagberg) waren voor alle rassen voldoende.

De rassen met een opbrengst van 6,5 ton/ha of hoger (Lennox, Harendra, Septima en Tybalt) bleven net onder de norm van 11 % eiwit. Tybalt scoorde met 10,5 % het laagst en wordt doorgaans als voedertarwe aanzien.

Nobless, Epos, Feeling en Quintus komen naar voor als 'compromis'-rassen. Ze behaalden een gemiddelde opbrengst (6,0 à 6,5 ton/ha) met een voldoende eiwitgehalte (net boven de norm van 11%).

Dino, Helario (populatie), Lavett, Sensas en Specifiek behaalden een goed eiwitgehalte (ongeveer 11,5%). Helario haalt zelfs 12,3%. De opbrengst van deze rassen bleef echter steken op ongeveer 5,5 ton / ha.

Een late bijbemesting (8 juni) had geen effect op het eiwitpercentage. Door de droogte bleven de organische mestkorrels intact liggen aan het oppervlak.

Context

Er is een vernieuwde belangstelling voor bakwaardige biologische tarwe van regionale herkomst. Ten opzichte van wintertarwe wordt vaak gekozen voor de zomervariant. Zomergraan heeft minder problemen met onkruiden en de stikstofbemesting kan beter afgestemd worden op de gewasbehoefte dan in het geval van wintertarwe.

Proefopzet

Deze vergelijkende rassenproef beoordeelt de aangeboden rassen zomertarwe naar gewasontwikkeling, ziekteverstand, opbrengst en bakkwaliteit. Bij 2 referentierassen sturen we met bijkomende bemesting naar een hoger eiwitgehalte.

Er werden 13 rassen zomertarwe opgenomen in de rassenproef. Van Epos, Heliario, Lavett, Lennox en Specifiek was biologisch zaaizaad beschikbaar. De overige rassen werden in niet-ontsmette vorm aangeleverd. De proef werd aangelegd in een blokkenproef met 4 parallellen.

Teeltverloop

Het teeltverloop wordt weergegeven in tabel 2. Op 21 februari was er volgens bodemanalyse 11-15-20 kg N aanwezig in de bodemlagen 0-30-60-90 cm diep.

Op 25 maart werd 25 m³ runderdrijfmest uitgereden en 2 dagen later zaaiden we na niet kerende grondbewerking in onder goede omstandigheden. Er werd gezaaid aan 500 zaden/m². Na zaai bleef het droog. De opkomst op 13 april was zeer goed (gemiddeld 87%).

Na enkele koude weken eind april verliep het voorjaar en het begin van de zomer verder zeer droog en vaak warm. Het gewas bleef vrij kort (totale lengte gemiddeld 78 cm).

In juli volgden enkele buien, maar voor echte regen van betekenis was het wachten tot na de oogst op 7 augustus. De ziektedruk was heel laag: in mei werd er bij enkele rassen minieme schade van gele roest vastgesteld. Eind juni was er algemeen wat aantasting door graanhaantje. Er werd geoogst aan gemiddeld 13,5% vochtpercentage met gemiddelde opbrengst 6,1 ton/ha (15% vocht), variërend tussen 5,4 en 6,8 ton/ha. Het gemiddelde eiwitgehalte was 11,2% en varieerde tussen 10,5 en 12,3%. Wellicht heeft de droogte potentiële verschillen afgevlakt.

Op 18 mei was er volgens analyse 53 kg/ha vrije N beschikbaar in de bodemlaag 0 tot 60 cm diep. Op 8 juni bemestten we object 14 en 15 met 50 kg N/ha in de vorm van organische korrel met als doel te sturen naar een hoger eiwitgehalte. De zeer droge omstandigheden in juni verhinderden echter het oplossen van de korrel. Er werd dan ook geen effect waargenomen.

Bespreking rassen (tabellen 3 en 4)

Dino (Limagrain, ncb) kwam gemiddeld op en ontwikkelde verder goed. In mei werd er een aantasting door gele roest vastgesteld, als één van de weinige rassen. De opbrengst was gemiddeld (5,8 ton/ha) en had een gemiddeld hectolitergewicht (78,4 kg). Het eiwitpercentage (11,4%) en de bakkwaliteit waren goed. Gemiddelde strolengte.

Epos (Lemaire-Deffontaines, bio) kende een goede opkomst en gewasontwikkeling. De opbrengst was gemiddeld (6,2 ton/ha). Het hl-gewicht was laag (75,3 kg). De cijfers voor bakwaarde waren goed met een eiwitgehalte van 11,2%. Gemiddelde strolengte.

Feeling (Lemaire-Deffontaines, ncb) kwam normaal op en ontwikkelde een donker gewas. De gewasstand was aanvankelijk matig. De opbrengst was met 6,3 ton/ha gemiddeld en had een hoog hl-gewicht (79,3 kg). De cijfers voor bakwaarde waren goed met een eiwitgehalte van 11,2%. Gemiddelde strolengte.

Harendra (Limagrain, ncb) kwam normaal op en ontwikkelde verder gemiddeld. De opbrengst was met 6,5 ton/ha goed. Het hl-gewicht was gemiddeld (77,6%). Het eiwitgehalte was laag (10,7%) en haalt de norm niet. Cijfers voor bakwaarde waren voldoende. Gemiddelde strolengte.

Tabel 1: Verschillende rassen zomertarwe 2017

Nr	Ras	Zaadhuis	Bio
1	Dino	Limagrain	ncb
2	Epos	Lemaire-Deffontaines	bio
3	Feeling	Lemaire-Deffontaines	ncb
4	Harenda	Limagrain	ncb
5	Heliaro	Biosano	bio
6	Lavett	Agrifirm	bio
7	Lennox	Agrifirm	bio
8	Nobless	Limagrain	ncb
9	Quintus	Limagrain	ncb
10	Sensas	Biocer	ncb
11	Septima	Agri-obtentions	ncb
12	Specifik	SA Pinault	bio
13	Tybalt	Limagrain	ncb
14	Lavett extra N	Agrifirm	bio
15	Septima extra N	Agri-obtentions	ncb

Populatie Heliaro (Biosano, bio) kwam goed op en ontwikkelde gemiddeld. Er was een lichte aantasting van gele roest in mei. De opbrengst was laag (5,4 ton/ha). Daartegenover haalde Heliaro een hoog eiwitgehalte (12,3%) en waren de cijfers voor bakwaarde goed. Hoog hl-gewicht (79,5 kg). Heterogene en lange strolengte.

Lavett (Agrifirm, bio) kende een zeer goede opkomst en ontwikkelde goed. Het gewas was licht van kleur. De opbrengst was matig (5,5 ton/ha) met een gemiddeld hl-gewicht (76,7 kg).

Het eiwitgehalte was hoog (11,5%) en de cijfers voor bakwaarde waren goed. Lange strolengte. De resultaten in het bijbemeste object (14) waren niet verschillend.

Lennox (Agrifirm, bio) kwam goed op en ontwikkelde gemiddeld. De opbrengst was zeer goed (6,9 ton/ha) maar het eiwitgehalte was eerder laag (10,9%). De cijfers voor bakwaarde waren voldoende. Het hl-gewicht was gemiddeld (77,9 kg). Korte strolengte.

Nobless (Limagrain, ncb) kwam goed op en het donkere gewas ontwikkelde zich sterk. De opbrengst was goed (6,4 ton/ha). Het eiwitgehalte was gemiddeld (11,2%) en de cijfers voor bakwaarde waren gemiddeld en dus goed. Gemiddelde strolengte.

Quintus (Limagrain, ncb) kwam normaal op en het donkere gewas ontwikkelde zich matig. De opbrengst was gemiddeld (6,3 ton/ha) met gemiddeld hl-gewicht (77,9 kg). Het eiwitgehalte was hoog (11,4%) met goede bakwaarde (hoog Zeleny). Gemiddelde strolengte.

Sensas (Jorion-Philipseeds, ncb) kende een normale opkomst en een goede gewasontwikkeling. Sensas rijpte vroeg af en de opbrengst was matig (5,6 ton/ha) met een hoog hl-gewicht (80,4 kg). Het eiwitgehalte was gemiddeld (11,3%) met goede bakparameters. Gemiddelde strolengte.

Septima (Agri-obtentions, ncb) kwam goed op en ontwikkelde sterk. De opbrengst was zeer goed (6,7 ton/ha) met een gemiddeld hl-gewicht (78,2 kg). Het eiwitgehalte was laag (10,7%) en haalde de norm niet. De cijfers voor bakwaarde waren voldoende. Korte strolengte. De resultaten in het bijbemeste object (15) weken wat af in lagere opbrengst (6,3 ton/ha) en hoger eiwitgehalte (11,1%), maar waren niet significant verschillend.

Specifik (Pinault, bio) kende een goede opkomst en gewasontwikkeling. Er was een lichte aantasting van gele roest in mei. De opbrengst was matig (5,7 ton/ha) met een gemiddeld hl-gewicht (77,9 kg). Het eiwitgehalte was gemiddeld (11,3%) met goede bakparameters. Eerder korte strolengte.

Tybalt (Limagrain, ncb) kwam goed op en ontwikkelde aanvankelijk matig. De opbrengst was zeer goed (6,8 ton/ha). Het hectolitergewicht (75,5 kg) en eiwitgehalte waren echter laag (10,5%) en haalden de norm niet. De cijfers voor bakkwaliteit waren voldoende. Gemiddelde strolengte.

Tabel 3: Opkomst, gewasontwikkeling en gele roest

Obj.	Ras	Zaadhuis	ncb/bio	opkomst %	beoordeling 16-05				gele roest 22-05	lengtemeting	
					gewasontwikkeling	grondbedekking	kleur	uitstoeling		totale lengte	lengte aar
1	Dino	Limagrain	ncb	83,8 b	7	7,4 a	8 a	6,1 a	8 b	81,8 bcd	8,6 abc
2	Epos	Lemaire-Deffontaines	bio	91,9 ab	7	7,8 a	8 a	6,5 a	9 a	81,7 bcd	8,3 abc
3	Feeling	Lemaire-Deffontaines	ncb	79,4 b	6,6 d	7,6 a	7,4 ab	6,5 a	9 a	76,1 defg	8,8 abc
4	Harenda	Limagrain	ncb	78,7 b	7,3 abcd	7,6 a	7,8 ab	6,1 a	9 a	80,5 cde	8,2 abc
5	Helario	Biosano	bio	90,1 ab	7	7,6 a	7,4 ab	6,3 a	8,8 a	93,5 a	7,3 c
6	Lavett	Agrifirm	bio	98,2 a	7,4 abcd	7,9 a	7,1 b	6,4 a	9 a	87,5 ab	9,3 ab
7	Lennox	Agrifirm	bio	83,1 b	7,1 bcd	7,9 a	7,3 ab	6,3 a	9 a	73,6 fgh	8,8 abc
8	Nobless	Limagrain	ncb	90,9 ab	7,8 ab	7,9 a	8 a	6,4 a	9 a	78,7 cdef	8,6 abc
9	Quintus	Limagrain	ncb	79,8 b	6,9 cd	7,6 a	8 a	6,1 a	9 a	75,9 defg	8,2 abc
10	Sensas	Biocer	ncb	78,5 b	7,5 abc	7,6 a	7,6 ab	6,3 a	9 a	74,5 efgh	8,3 abc
11	Septima	Agri-obtentions	ncb	89,1 ab	7,8 ab	8 a	7,6 ab	6,5 a	9 a	71,1 gh	10,0 a
12	Specifik	SA Pinault	bio	93,1 ab	7,8 ab	8 a	7,3 ab	6,4 a	8,8 a	73,3 fgh	7,4 c
13	Tybalt	Limagrain	ncb	89,9 ab	6,6 d	7,6 a	8 a	6,8 a	9 a	73,9 efgh	7,7 bc
14	Lavett extra N	Agrifirm	bio	89,8 ab	7,5 abc	7,8 a	7,6 ab	6,4 a	9 a	84,2 bc	9,3 ab
15	Septima extra N	Agri-obtentions	ncb	84,6 b	8 a	7,9 a	7,4 ab	6,3 a	9 a	68,0 h	9,3 ab
gemiddelde				86,7	7,3	7,7	7,6	6,3	8,9	78,3	8,5
VC				8,9	4,51	3,91	4,46	7,24	1,98	3,34	8,34
P-waarde				0 ***	0 ***	0,241	0 ***	0,87	0 ***	0 ***	0 ***

Tabel 4: Opbrengst en bakkwaliteit

Obj.	Ras	Zaadhuis	ncb /bio	Opbrengst bij 15% vocht			Bakkwaliteit			
				kg/ha	hl-gewicht	dkg	eiwit %	Zeleny	Zeleny/eiwit	Valgetal
1	Dino	Limagrain	ncb	5757 bcd	78,5 abc	33,7 de	11,4 ab	59	5,2 ab	334,0
2	Epos	Lemaire-Deffontaines	bio	6171 abcd	75,4 e	35,2 cd	11,2 b	53	4,8 b	318,0
3	Feeling	Lemaire-Deffontaines	ncb	6342 abc	79,3 ab	39,5 ab	11,2 b	55	4,9 b	324,0
4	Harenda	Limagrain	ncb	6511 ab	77,7 bcd	38,5 ab	10,7 b	53	5,0 b	272,0
5	Helario	Biosano	bio	5382 d	79,6 ab	34,1 de	12,3 a	62	5,0 a	313,0
6	Lavett	Agrifim	bio	5526 cd	76,8 cde	32,7 de	11,5 ab	62	5,4 ab	310,0
7	Lennox	Agrifim	bio	6867 a	77,9 bcd	37,7 bc	10,9 b	60	5,5 b	288,0
8	Nobless	Limagrain	ncb	6402 abc	78,7 abc	34,1 de	11,2 b	59	5,3 b	300,0
9	Quintus	Limagrain	ncb	6268 abcd	78,0 bcd	38,9 ab	11,4 b	64	5,6 b	258,0
10	Sensas	Biocer	ncb	5638 bcd	80,4 a	39,3 ab	11,3 b	58	5,2 b	315,0
11	Septima	Agri-obtentions	ncb	6662 a	78,2 bcd	33,8 de	10,7 b	45	4,2 b	296,0
12	Specifik	SA Pinault	bio	5707 bcd	77,9 bcd	34,8 de	11,3 b	52	4,6 b	334,0
13	Tyalt	Limagrain	ncb	6786 a	75,5 e	40,6 a	10,5 b	48	4,6 b	306,0
14	Lavett extra N	Agrifim	bio	5587 cd	76,2 de	32,2 e	11,4 ab	60	5,3 ab	314,0
15	Septima extra N	Agri-obtentions	ncb	6288 abc	78,8 ab	34,5 de	11,1 b	50	4,5 b	327,0
gemiddelde				6126	77,9	36,0	11,2	56	5,0	307,3
VC				5,76	1,02	2,92	3,34			
P-waarde				0 ***	0 ***	0 ***	0 ***			

Onderzoek i.k.v. Action lab-project ‘Ontwikkeling van een biologische keten voor bakgranen in Vlaanderen’ (2017)

De voorbije jaren werden diverse initiatieven gerealiseerd om een meerwaarde te creëren voor de biologische graanketen in Vlaanderen. In het kader van het project ‘Ontwikkeling van een keten voor biologische bakgranen in Vlaanderen’ willen we de keten van het “Belgisch biobrood” verder ontwikkelen en opschalen door een meer intense samenwerking doorheen de keten, door meer biologische landbouwers te betrekken en het graanvolume te verhogen.

Voor meer info kun je terecht bij: Paul Verbeke: 0497 42 93 68
paul.verbeke@bioforumvl.be

**DE VOEDINGSKETEN
VERDUURZAAMT**

Contactpersoon: Karel Dewaele

Tel: +32 51 27 32 58

E-mail: karel.dewaele@inagro.be